

Snelle deadlines, grote fouten: haast met de hype is zelden goed

Posted on 25 maart 2023 by Eduard Bomhoff

Beslist niet omdat 'van uitstel komt afstel'. Nee, mik bij het beleid voor CO2, stikstof en natuur op 2050 om daarna de beste koers uit te zetten voor volgende week. Snelle deadlines zonder besef voor kosten en baten op de lange termijn zijn in de politiek een recept voor grote fouten.

Een treurig voorbeeld van gehaast beslissen was de hype voor houtsnippers als energiebron. De milieulobby wilde claimen dat 'groen' aan de winnende hand was. En dus eisten Timmermans en Samsom (ongekozen functionarissen) dat we energie uit houtsnippers moesten meetellen als duurzaam.

Haastige spoed

Snippercentrales werden gebouwd maar de winst voor het milieu was op langere termijn alleen maar negatief. Krachtige deadlines op heel korte termijn zijn een roekeloos recept om maar daadkracht te tonen voor de camera. Deskundigen moeten kunnen waarschuwen tegen gevolgen op de langere termijn die misschien

in de omgekeerde richting werken.

Ook de subsidies voor elektrische auto's lijken twijfelachtig wanneer we leren om te kijken met een langere horizon. Jan Modaal betaalt belasting voor de subsidies, Viola rijdt in een elektrische Volvo, maar de extra electriciteit komt uit bruinkoolcentrales in Duitsland. Jan – die zelf geen geld heeft voor zo'n nieuwe auto -is niet blij omdat energie in Nederland met alle heffingen extra duur is, Viola kijkt neer op Jan omdat hij nog op benzine rijdt in plaats van op bruinkool, en de energiebedrijven moeten overal bekabeling aanleggen die nog weer extra kosten meebrengt maar die het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) niet meetelt.

Over een paar jaar moeten we Viola's batterij (met alle zeldzame mineralen) uit haar auto halen en vervangen omdat er dan nog veel efficiëntere batterijen op de markt komen. Oude batterijen zijn heel slecht voor het milieu. Er is daarom wel een lange-termijn argument voor subsidies voor research en development van betere elektrische auto's, maar laten Amerika en China die subsidies geven; dan kunnen wij in Nederland subsidieren waar wij een relatief voordeel hebben, bij voorbeeld research en studiebeurzen in Wageningen om wereldwijd land en stad groener te maken.

Als elektrische auto's zo'n geweldig idee zijn, moet dat in Nederland maar blijken doordat Nederlandse consumenten ze ook willen kopen zonder subsidie en met dezelfde regels voor BTW en belasting als alles en iedereen.

Kijk wat kosteneffectief is

Iedereen heeft belang bij veel meer kosten-baten analyse inclusief de lange termijn. Een kosten-batenanalyse is niet alles, maar hoe preciezer we die maken, des te beter kunnen we daarna onze uiteindelijke keuzes invullen, prive, en in het stemlokaal.

Minister Rob Jetten (D66, klimaat) lijkt nu opnieuw in verleiding te komen voor een haastig geformuleerd stoer plan met griezelige risico's voor de lange termijn. In 2010 betaalde de staat een vergoeding van 48 miljoen aan DSM omdat de overheid een einde eiste aan ammoniak-treinen tussen Geleen en IJmuiden.

Vorige week legde Jetten uit dat zijn plannen voor meer waterstof-energie inhouden dat straks niet nul – zoals toen beoogd – maar honderden treinen met ammoniak

door het land gaan rijden. Dat is roekeloos. De ideeën over waterstof en ammoniak als energiedragers zijn nieuw en waarom moet Jetten dan aankondigen dat Nederland de grootste fabriek ter wereld gaat bouwen en ons kleine land daarna doorkruisen met giftige ammoniaktreinen?

Er moet een grote kans zijn dat binnenkort veiliger ideeën komen voor vervoer van energiedragers. Beter daarop te wachten en het opschalen van waterstof en ammoniak uit te stellen.

Een vorig alarm: de Club van Rome

De milieuactivisten maken dezelfde denkfout als de beruchte Club van Rome in het rapport van 50 jaar geleden. Toen was de uitdaging: is er genoeg voedsel voor een al maar groeiende wereldbevolking? De Club van Rome rekende met een exponentieel stijgende bevolking, maar met landbouw en veeteelt zonder overeenkomstige groei in de produktie per hectare. Ja, dan komt er een punt dat er geen extra oppervlak meer is om het nodige voedsel te verbouwen. Dat is logische wiskunde, maar heel slechte economie annex landbouwwetenschap.

En wat doen de milieuactivisten? Gaat het om technologie waar zij van houden, zoals windmolens op zee, elektrische auto's of zonnepanelen, dan is het excuus voor hoge subsidies: 'We moeten nu geld besteden zodat de bedrijven die specialiseren in zon, wind en batterijen op grote schaal kunnen produceren en dan efficiënter worden'.

Maar gaat het om technologie in sectoren die milieuactivisten haten, dan is er geen optimisme over de toekomst. Als zon, wind en batterijen in hoog tempo verbeteren, dan waarschijnlijk ook scrubbers op kolencentrales, kernfusie en een scala van technieken die nog moeten worden ontwikkeld. De milieu-activisten wijzen terecht op de toename van CO2 in de atmosfeer (een serieus probleem), maar zijn blind voor de kansen om met betere en nieuwe technologie het oude verband tussen meer welvaart en meer energie-gebruik te doorbreken (dat is al gelukt in de rijke landen).

Ook zijn ze blind voor de potentie om met de technieken van de toekomst het CO2 probleem beter aan te pakken bij olie, fracking, kolen, gas en nucleair. Van Greta Thunberg hebben ze de haat voor die sectoren overgenomen en nu zijn ze blind voor de continue stroom van innovatie in de sectoren waar ze niets van willen

weten.

Een misleidend planbureau

En wat dan niet helpt – toch even mopperen – is de houding van ons Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). Twee historische en door de feiten achterhaalde blunders:

-niet tijdig gewaarschuwd tegen de houtsnippers (biomassa) toen die in de mode waren

-geweigerd om te rekenen met nucleair met als enige argument de stellige bewering dat het ten minste 15 jaar duurt om op dat gebied iets te bereiken. Kijk over de grens en zie hoe onwaar dat is.

Nog fundamenteler: aanhoudend rekenen met een in eigen huis verzonnen term 'nationale kosten', die nergens anders wordt gebruikt, en waar het Centraal Planbureau al twee jaar geleden dringend tegen heeft gewaarschuwd. Met die term meent het PBL alle energieheffingen en belastingen te kunnen weglaten, want die belasten ons niet zolang het geld gaat naar subsidies die in Nederland weer besteed worden.

Pieter Omtzigt heeft die idiotie vorige week nog eens mooi benadrukt, zie ook mijn identieke kritiek hier al twee jaar geleden in *Wynia's Week*. Alle provincies met BBB in het college zouden met recht kunnen eisen dat het PBL een onderdirecteur-research aanstelt die toeziet dat daar voortaan serieus onderzoek wordt gedaan. Zo niet, waarom zou BBB dan respect hebben voor een monoliet die zo weinig integer is?

Eduard Bomhoff *is oud-hoogleraar economie aan de EUR, Nyenrode en Monash University. In 2002 was hij vicepremier in het kabinet Balkenende 1.*

Het zijn de ***donateurs*** *die Wynia's Week mogelijk maken. Doet u al mee? Doneren kan op verschillende manieren. Kijk* ***HIER****. Hartelijk dank!*